

**Ankara
Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Adalet MYO**

HBYS Programı

**Hukuk Başlangıcı
Dersleri**

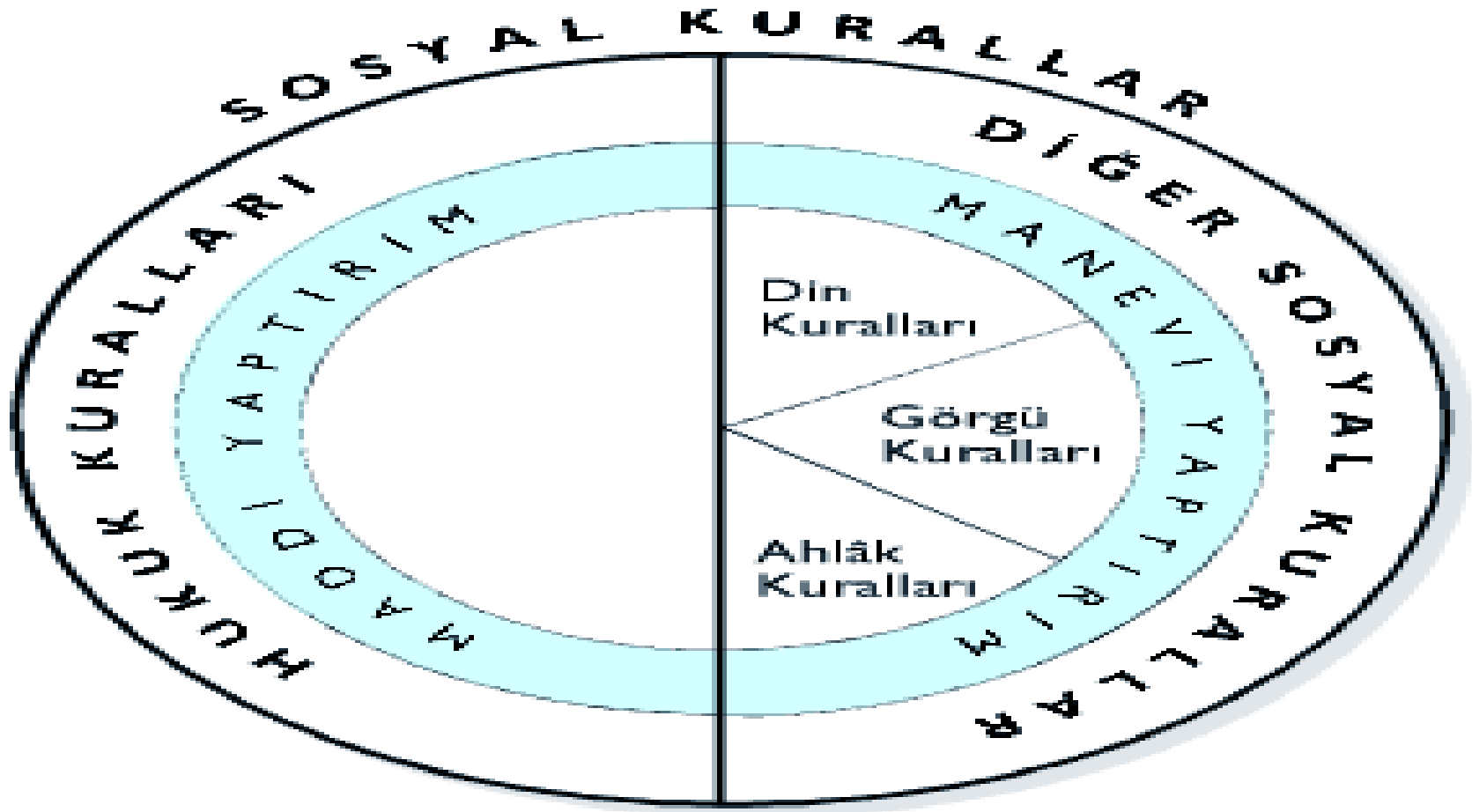

***TOPLUMSAL
DÜZEN KURALLARI
VE
HUKUK***

Çeşitli Toplumsal davranış kuralları

Şekil 1.1: Sosyal Kurallar ve Yaptırımları

Ahlak Kuralları

“

**Hiçbir millet yoktur ki,
ahlâk esaslarına dayanmadan
ilerlesin.**

”

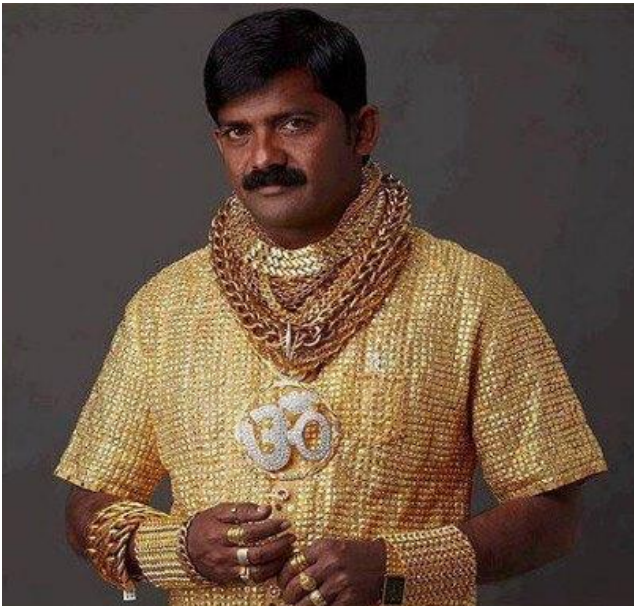
Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK

Ahlak Kuralları

- Toplum hayatını düzenleyen sosyal düzen kurallarından bir tanesi de ahlak kurallarıdır. Ahlak, bir toplumda iyilik ve kötülük hakkında oluşan değer yargılarına göre, yapılması ve yapılmaması gereken davranışlara ilişkin kurallardan oluşur.
- Ahlak kuralları biri öznel, diğeri ise nesnel ahlak kuralları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.
- Öznel ahlak kuralları, kişilerin kendilerine karşı nasıl davranmaları gerektiğini gösteren ahlak kurallarıdır. Diğeri bir ifadeyle öznel ahlak kuralları bu kurallar kişinin kendisine karşı olan ödevlerini gösterir.
- Buna karşılık nesnel ahlak kuralları, toplum hayatında kişilerin birbirleriyle olan ilişkilerinde davranış şekillerini gösteren ahlak kurallarıdır.

Görgü Kuralları

Görgü Kuralları

- İnsanlar birlikte yaşamak zorundadırlar. Her oyunun bir kuralı olduğu gibi, birlikte yaşamanın da belirli kuralları vardır. Bu kurallara uyan insanların, ihtiyaçlarını daha kolay temin edecekleri ve daha çok mutlu olacakları açıktır. Bu nedenle insanların, toplum hayatını düzenleyen belirli kuralları öğrenmeleri ve bunları davranış haline getirmeleri hayatın bir gereğidir. İşte toplum halinde yaşayan insanların uymak zorunda oldukları kurallardan biri de görgü kurallarıdır. Bir toplumun oluşmasında ve gelişmesinde, o toplumu oluşturan insanlar arasında uygulanan görgü kurallarının önemli bir yeri vardır. Genel görgü kurallarına uyma zorunluluğu yoktur. Yani genel görgü kurallarına uyulmaması hukuka aykırılık oluşturmaz.
- Ancak, toplum genel görgü kurallarına uymayanları cahil, bencil, kaba, saygısız gibi sıfatlarla tanımlar ve kınar. Toplum yaşamının düzenlenmesinde etkili olan genel görgü kurallarına uyan kişileri; terbiyeli, saygılı, nazik gibi şekilde nitelemek olanaklıdır. Bu kurallar toplumdaki uygarlık düzeyinin de göstergesi olarak değerlendirilebilir. İnsanın bencil, kaba düşüncelerden sıyrılarak, başkalarına karşı davranışlarını bir düzene koyması, onun duyarlı ve nazik olmasını sağlar. Bu da insanların birbirleriyle olan ilişkilerinin sağlıklı ve tutarlı olmasını sağlar. Görgü kurallarını öğrenmenin bir okulu yoktur. Görgü kuralları, bir toplumun ayrı ayrı bölgelerinde farklı olduğu gibi değişik uluslar arasında uluslararası da farklılıklar gösterir. Bu nedenle, görgü kurallarının toplumun iç yaşamındaki önemi yanında, uluslararası yaşamda da önemi büyüktür. Hatta bazı görgü kurallarının hukukun içinde yer aldığı da görülmektedir. Örneğin, iki kişinin sokakta birbirleriyle selamlaşması bir görgü kuralı olmasına karşın, iki askerin birbirini selamlamaları hukukî bir ödevdir.

Din Kuralları

Din Kuralları

- Sosyal düzen kuralları arasında yer alan din kuralları, yüzyıllar boyunca önemini korumuştur. İlkel çağlarda bile bütün sosyal düzen kurallarının dinsel nitelik taşıdığı söylenebilir. Din kuralları, bir taraftan Tanrı ile insanlar arasındaki ilişkileri düzenlerken, diğer taraftan dolaylı da olsa aşağıda açıklanacağı gibi insanlar arasındaki ilişkileri de düzenler. Bu kurallar Tanrı tarafından konulmuş olan kurallardır.
- Din kurallarının bazıları “uhrevi ilişkileri”, bazıları ise “dünyevi ilişkileri”, diğer bazıları ise hem uhrevi hem de dünyevi ilişkileri düzenlerler. Örneğin, adam öldürmek, hırsızlık yapmak, başkasının namusuna göz dikmek, yalan söylemek ile ilgili yasaklar hem dünyevi ilişkileri hem de uhrevi ilişkileri düzenlemektedir. Buna karşılık, Tanrı’ya ve O’nun Peygamberine inanmayı gerektiren kurallar ise yalnızca uhrevi ilişkilere ilişkin kurallardır.
- Din kuralları ile hukuk kuralları bazı noktalarda birbirinden ayrılmaktadır: Din kurallarının yaptırımını genellikle manevi niteliktedir. Bu ise günahkâr olma ve ahirette Tanrı tarafından cezaya çarptırılma şeklindedir. Diğer bir ifadeyle, din kurallarına aykırı davranışın cezası hayatta iken değil, ancak ölünce verilebilmektedir. Ancak din kurallarının ihlalinin cezası yalnızca manevi nitelikte değildir. Örneğin İslam dini ele alındığında hırsızlık halinde, kol kesilmesi, adam öldürme halinde kısasın uygulanması, zina halinde recm gibi dünyevi cezalar da söz konusudur. Din kuralları genellikle insanların inançları ile ilgili kuralları düzenlerler ve Tanrı buyruğu olan bu kurallar zamanla değişmez niteliktedir. Oysa hukuk kuralları toplum düzenini sağlamak amacıyla konuldukları için, toplumsal hayattaki değişimlere paralel olarak değişmektedir.

Ders sonu

**iyi
haftalar!**

